

Raadsinformatiebrief

Registratienummer 15735306

Onderwerp Concept Voorkeursalternatief Duurzame Polder

In het project Duurzame Polder werken we aan de opwek van grootschalige windenergie in de Rosmalense Polder. Het afgelopen jaar zijn verschillende varianten onderzocht en besproken. Nu informeren wij uw raad over het concept Voorkeursalternatief (VKA) voor de polder. Met dit concept VKA blijven we binnen uw kaders (afstand van 1 km tot de bebouwde kom en 16 windturbines). Uw raad beslist in het najaar van 2024 definitief over dit VKA.

Aanleiding

Het project Duurzame Polder levert een grote bijdrage aan het behalen van onze duurzaamheids- en klimaatdoelstellingen van de gemeenten 's-Hertogenbosch en Oss. In de zomer van 2023 zijn vijf varianten op hun milieueffecten onderzocht als onderdeel van de Milieueffectrapportage (MER). De afgelopen maanden is op basis daarvan, in samenspraak met belangenorganisaties, gewerkt aan een concept Voorkeursalternatief voor de polder.

Ambities en Bestuursakkoord

We werken hard aan onze duurzaamheids- en klimaatdoelstellingen. Dat doen we onder andere door in te zetten op energiebesparing c.q. het verminderen van de energievraag bij woningen, bedrijven en instellingen en door het opwekken van grootschalige duurzame energie op eigen grondgebied mogelijk te maken. Wij willen actief en concreet werken aan de overgang (transitie) van fossiele energie naar hernieuwbare energie. Daarmee leveren we onze bijdrage aan het zoveel mogelijk voorkomen van klimaatverandering. Want hoe langer we wachten, hoe groter de negatieve gevolgen voor ons worden. Eind mei 2022 is het Bestuursakkoord 2022-2026 “Slagkracht en ambitie, met lef en energie de toekomst in” vastgesteld. In het Bestuursakkoord is afgesproken door te pakken op de RES-opgave (Regionale Energie Strategie) en die te versnellen. De ambitie om klimaatneutraal te worden is bovendien aangescherpt van 2050 naar 2045. Wij kiezen ervoor om de energieopgave en versnelling te realiseren met windenergie in de Duurzame Polder. Uitgangspunt uit het Bestuursakkoord is de realisatie van 16 windturbines in de Duurzame Polder tot 2030 binnen de bestaande randvoorwaarden.

Andere kaders en besluiten

Het Bestuursakkoord bouwt voort op eerdere besluiten en kaders. In oktober 2020 heeft uw raad de Duurzame Polder als geschikte locatie aangewezen voor de opwek van grootschalige duurzame energie. Op 18 mei 2021 heeft uw raad de Regionale Energiestrategie 1.0 (RES) vastgesteld. In oktober 2021 is de Bestuursovereenkomst Duurzame Polder tussen de vier partijen gemeente Oss, gemeente 's-Hertogenbosch, provincie Noord-Brabant en het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat gesloten. De opgave is zowel in de RES als in de Bestuursovereenkomst om voor 1 januari 2025 vergunningen te verlenen voor de opwek van duurzame energie in de Duurzame Polder. In onze raadsinformatiebrief MER-varianten en proces Duurzame Polder van 5 september 2023, [reg.nr. 15176862](#), is aangegeven dat deze datum, gelet op zorgvuldigheid, niet gehaald zal worden. Bij deze opdracht wordt de samenhang met andere waarden en belangen in ogenschouw genomen, waardoor een integrale gebiedsontwikkeling plaatsvindt. Dit moet uitmonden in een Voorkeursalternatief, met een integraal ontwikkelingsbeeld voor het gebied Duurzame Polder.

Ontwerpend onderzoek / keuze Voorkeursalternatief

Met de raadsinformatiebrief van 5 september 2023 informeerden we uw raad al over het doorlopen proces van het ontwerpend onderzoek en de vijf MER-varianten die onderzocht werden. Na ontvangst en analyse van de onderzoeksresultaten van de MER, is de afgelopen tijd gewerkt aan de totstandkoming van het concept Voorkeursalternatief. Met deze raadsinformatiebrief informeren we uw raad nu hierover. Onder het kopje Inhoud lichten we dit verder toe.

Beoogd doel

Het openbaar maken van het concept Voorkeursalternatief (VKA) Duurzame Polder. We nodigen uw raad en belanghebbenden uit om de komende tijd hierover een mening te geven.

Met deze raadsinformatiebrief informeren we uw raad over het concept VKA dat is vrijgegeven door de Stuurgroep Duurzame Polder. Met dit voorstel, creëren we de kaders waarmee we de opwek van hernieuwbare energie mogelijk kunnen maken en een bijdrage kunnen leveren aan energie-onafhankelijk worden. We nemen hiermee onze verantwoordelijkheid voor een leefbaardere aarde.

We merken op dat dit het concept is voor het VKA. Uw raad zal, conform de eerdere afspraken, uiteindelijk het definitieve VKA vaststellen. Voordat het voorstel voor het VKA in maart 2024 opiniërend aan uw raad wordt voorgelegd, krijgen belanghebbenden en het brede publiek de mogelijkheid om hun mening hierover te geven. De input en mening van de omgeving kan uw raad op deze wijze gebruiken in de opiniërende bespreking over het concept VKA.

Voor de omwonenden en andere belanghebbenden is dit het laatste moment om hun input te geven in het kader van de participatie. Na afronding van deze stap, zal het besluitvormingstraject met de mogelijkheid tot zienswijzen gaan starten.

Het concept VKA (inclusief ontwerptoelichting) wordt, na deze consultatiestap, verwerkt in een ontwerp Programma onder de Omgevingswet, dat samen met het Plan-MER ter inzage zal worden gelegd voor zienswijzen.

Het is de planning dat uw raad in oktober 2024 over het VKA een besluit zal nemen. Dit VKA-besluit is kaderstellend voor de later aan te vragen vergunningen voor windenergie, waarvoor een project-MER moet worden doorlopen, en waarvoor uw raad bindend adviesrecht heeft. De kaderstelling houdt onder andere in dat de plaatsingszones waar windturbines mogen komen worden aangewezen en dat visuele aspecten worden vastgelegd (denk aan aspecten als dezelfde hoogte en vorm van de turbines).

Relevante besluitgeschiedenis

- Raadsbesluit Vaststelling Visie energielandschap, 7 juli 2020, [9693101](#)
- Raadsbesluit Duurzame Polder, 6 oktober 2020, [9841637](#)
- Raadsbesluit Regionale Energiestrategie, 18 mei 2021, [10876152](#)
- Raadsbesluit Bestuursakkoord van de gemeente 's-Hertogenbosch 2022-2026, 31 mei 2022, [11524587](#)
- Raadsinformatiebrief Notitie Reikwijdte en detailniveau en proces Duurzame Polder, 7 juni 2022, [13830860](#).
- Raadsinformatiebrief Zienswijzennota NRD MER en beantwoording adviezen NRD MER Duurzame Polder, 14 maart 2023, [14757316](#)
- Discussienotitie Denkrichtingen en varianten inrichting Duurzame Polder, 17 april 2023, [14772225](#)
- Raadsinformatiebrief financiële participatie Duurzame Polder, 16 mei 2023, [14952399](#)
- Raadsinformatiebrief MER-varianten en proces Duurzame Polder, 5 september 2023, [15176862](#)

Inhoud

Inleiding – proces najaar 2023

We hebben uw raad met de raadsinformatiebrief van 5 september 2023 geïnformeerd over de vijf MER-varianten die onderzocht worden op hun milieueffecten en het vervolgproces. In oktober 2023 heeft het onderzoeksbureau het concept Plan-MER opgeleverd. Onder andere op basis van de onderzoeksresultaten en de uitkomsten van het ontwerpend onderzoek en het participatieproces, hebben wij gewerkt aan de eerste opties voor het voorkeursalternatief ('redeneerlijnen' genoemd in de ontwerptoelichting VKA, zie bijlage 1). Vervolgens zijn beide gemeenteraden 's-Hertogenbosch en Oss met een informatieve raadsbijeenkomst op 6 november 2023 geïnformeerd over de conceptresultaten van het Plan-MER-onderzoek en de redeneerlijnen van het VKA. Op 9 november 2023 is een vervolgatelier met belangenorganisaties gehouden, waarin deze onderwerpen besproken zijn. Daar zijn ook de eerste opmerkingen bij de redeneerlijnen opgehaald. De weken daarna vonden individuele gesprekken met belangenorganisaties plaats.

Tijdens het proces is veel informatie verzameld die gebruikt is om een keuze te maken over het VKA. De inbreng vanuit het participatieproces, de resultaten van de Plan-MER en het ontwerponderzoek én de eerder vastgestelde politieke uitgangspunten, hebben als basis gediend voor het opstellen van het concept VKA. Met deze inbreng is stap voor stap een afweging gemaakt om te komen tot het concept VKA. Dit proces en de inhoudelijke motivering van het concept VKA is gepresenteerd in de rapportage ontwerptoelichting VKA Duurzame Polder (bijlage 1 bij deze raadsinformatiebrief). In deze raadsinformatiebrief beschrijven wij het concept VKA en de keuzes die daarin gemaakt zijn.

Concept Voorkeursalternatief (VKA)

Kaders van uw raad en bespreking/besluitvorming in uw raad

Uit het concept VKA blijkt dat kan worden voldaan aan de door uw raad meegegeven kaders. De afstand van minimaal 1 km. van de windturbines tot aan de bebouwde kom van omliggende kernen kan worden gehandhaafd. Er kan worden

voldaan aan het uitgangspunt van 'meer dan de RES-opgave' en ook kunnen 16 windturbines worden gerealiseerd. Daarnaast wordt de ontwikkeling van windenergie begeleid met een integrale gebiedsontwikkeling. Tot slot wordt ingezet op een eerlijke lusten -en lastenverdeling (financiële participatie).

We leggen dit concept VKA ter bespreking aan uw raad voor in maart 2024. Een aantal factoren, waaronder natuur en defensie, worden de komende tijd nog verder onderzocht en overlegd met diverse partijen. Deze aspecten nemen we mee in het definitieve VKA dat ter besluitvorming aan uw raad wordt voorgelegd (oktober 2024).

1. Plan-MER onderzoek -> maatgevende aspecten natuur en geluid

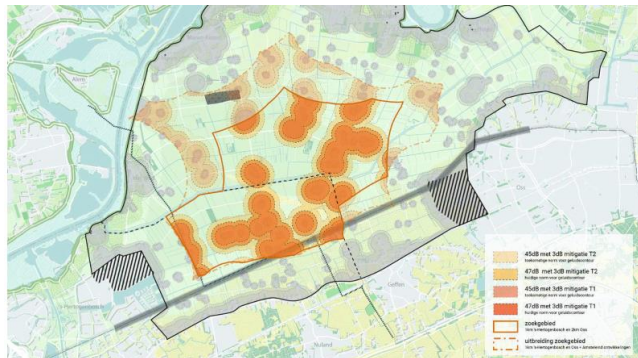
In het Plan-MER zijn vijf varianten voor windenergie onderzocht (beschreven in de raadsinformatiebrief van 5 september 2023). Deze varianten zijn bedoeld om de effecten op het milieu breed in beeld te brengen, bekeken vanuit verschillende invalshoeken, waarmee het gehele speelveld inzichtelijk is gemaakt. Uit de resultaten van het Plan-MER is een aantal maatgevende aspecten voor de Duurzame Polder te onderscheiden. Het gaat om de aspecten geluid en natuur. Dit betekent niet dat de andere aspecten niet belangrijk zijn, ook hier komen aandachtspunten uit voort. Deze aandachtspunten zijn echter niet onderscheidend per variant. De concept Plan-MER-rapportage is als bijlage 2 bij deze raadsinformatiebrief opgenomen. De bijlagen bij de MER-rapportage zijn te raadplegen op www.duurzamepolder.nl. Onderstaand wordt alleen ingegaan op de maatgevende aspecten en tot welke uitgangspunten dit geleid heeft voor de ontwikkeling van het concept VKA.

Geluid

De landelijke geluidsnorm is sinds 2021 door de Raad van State ongeldig verklaard. Totdat er een nieuwe norm is, mogen gemeenten een eigen norm vaststellen. Deze voorheen geldende wettelijke norm lag op 47 dB Lden. De nieuw gepubliceerde conceptnormen voor geluid gaan uit van een streefwaarde van 45 dB Lden en een maximale grenswaarde van 47 dB Lden. De verwachting is nu dat deze nieuwe normen op 1 juli 2025 in werking treden. Om genoeg ruimte te laten in het buitengebied voor het plaatsen van turbines, zijn de volgende uitgangspunten voor het concept VKA gehanteerd:

- Woningen in het buitengebied: geluidsnorm van 47 dB Lden (met 3 dB mitigatie) wordt gehanteerd als grenswaarde, maar het streven is een maximale geluidsbelasting van 45 dB Lden (met 3 dB mitigatie).
- De meegegeven afstand tot kernen van 1 km in de gemeente 's-Hertogenbosch wordt gehandhaafd, waardoor de maximale geluidsnorm van 42 dB Lden in de kernen wordt behaald.

Belemmeringen geluid

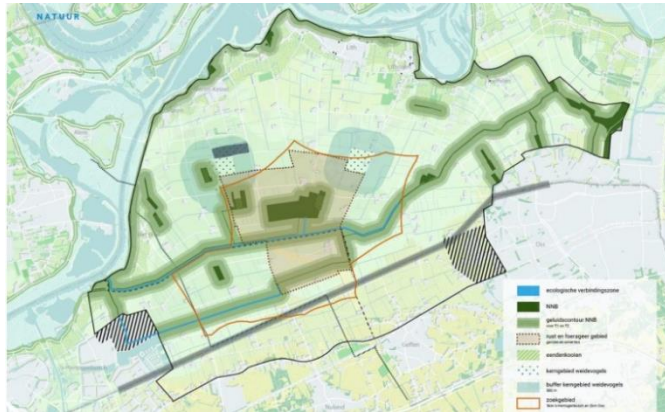
Natuur

Binnen het gebied van de Duurzame Polder liggen verschillende typen natuurgebieden. In het noordwestelijke deel van de polder liggen de grootste arealen Natuur Netwerk Brabant, weidevogelgebied, ecologische verbindingzones en het ganzen- en smientengebied. Voor het aspect natuur zijn de volgende uitgangspunten voor het concept VKA gehanteerd:

- Het noordwestelijk deel van de polder heeft de meeste natuurwaarden. We kiezen ervoor hier geen windturbines te plaatsen, de royale open 'vides' richting de Maas te behouden en streven ernaar ecologische

- verbindingen tussen de 'hotspots' (vogels en vleermuizen) te behouden.
- Om ruimte voor windturbines te realiseren, stellen we voor om het ganzen- en smientengebied (deels) te verplaatsen. Zorgvuldige afstemming met de provincie en omgeving is hiervoor noodzakelijk.
- Als windturbines natuurwaarden verstoren, zal compensatie binnen de Duurzame Polder plaatsvinden.

Belemmeringen natuur

2. Ontwerpend onderzoek

Naast het Plan-MER onderzoek, is het VKA opgebouwd aan de hand van het ontwerpend onderzoek. In het najaar zijn eerst vier redeneerlijnen ('opties' in de raadspresentatie van november 2023) ontwikkeld (zie bijlage 1). Deze komen op hun beurt weer voort uit de eerder gepresenteerde denkrichtingen en MER-varianten. De redeneerlijnen hebben de basis gevormd voor het voorliggende concept VKA.

3. Concept Voorkeursalternatief

Vanuit de Plan-MER resultaten en het ontwerp onderzoek, is getrechterd tot een concept VKA, waarbij de volgende principes gelden en waarbij we de volgende belangenafwegingen maken:

1. Aan de bestuurlijke opgave van de energie-opwek wordt voldaan: in 's-Hertogenbosch kunnen 16 windturbines worden neergezet, maar met het grootste type T2 kan dit niet in een landschappelijk aanvaardbare opstelling (uitgaande van situatie zonder molenaarswoningen). Met 16 type T1 (het minst hoogste type) kan dat wel, maar wordt in dat geval echter niet 'meer dan de RES-opgave' opgewekt. T1 is de ondergrens en T2 is de bovengrens waar het VKA ruimte voor biedt.
2. Voor de woningen in de polder wordt gestreefd naar een waarde van 45 dB Lden (met 3 dB mitigatie) en een grenswaarde van 47 dB Lden (met 3 dB mitigatie). Daarnaast wordt zoveel mogelijk vastgehouden aan de bovenwettelijk door de raden ingestelde 1 en 2 km-afstanden tot de kernen. De 1 km afstand als voorwaarde in 's-Hertogenbosch kan overal gehandhaafd blijven, waardoor een geluidsbelasting van maximaal 42 dB Lden in de kernen wordt behaald.
3. De natuurwaarden worden zoveel mogelijk ontzien, door het noord/noordwestelijk deel van het gebied zoveel mogelijk vrij te houden. Het ganzen- en smientengebied wordt echter niet volledig behouden. Er moet onderzocht worden of verplaatsing hier mogelijk is en waar compensatie gerealiseerd kan worden. Ook vindt nog aanvullend natuuronderzoek plaats, om meer inzicht te krijgen in de haalbaarheid van het concept VKA.
4. Er wordt een landschappelijk aanvaardbaar plan gerealiseerd via een concentratie van turbines in een duidelijk afgebakend deel van de polder. Voor 's-Hertogenbosch is het uitgangspunt een landschappelijk aanvaardbare opstelling met maximaal 16 turbines (bijv. grid of zwerm), waarbij 'meer dan de RES-opgave' wordt opgewekt. Uitgaande van geen molenaarswoningen, lijkt er ruimte te zijn voor 14 turbines van het grootste type (T2), in een landschappelijke aanvaardbare opstelling. Het is aan initiatiefnemers om te kijken of meer dan 14 turbines mogelijk zijn (via bijv. iets kleinere en stillere types of molenaarswoningen), echter tot maximaal 16 turbines.

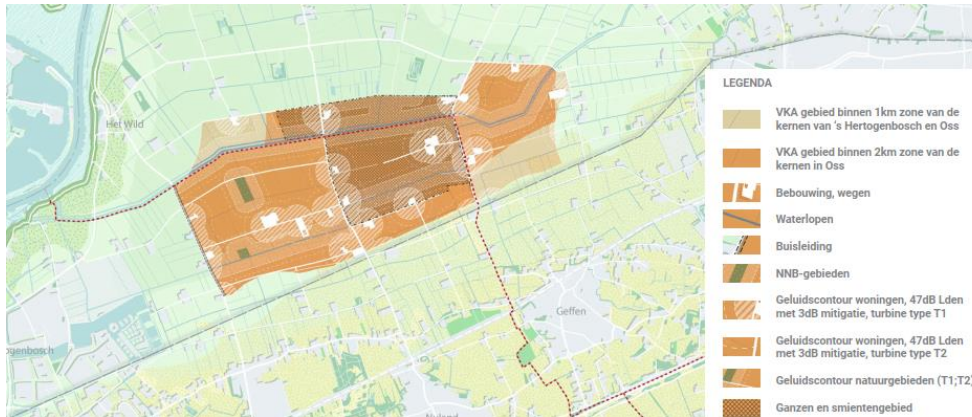
Aan de hand van deze belangenafweging, en aan de hand van een aantal ontwerpprincipes, is gekomen tot een concept VKA voor windenergie in de Duurzame Polder. De ontwerpprincipes zijn gericht op (1) het realiseren van een helder

landschappelijk concept voor het windpark, (2) het realiseren van een logische opstelling van de turbines hierbinnen, en (3) een zorgvuldige inpassing en vormgeving van de turbines (beeldkwaliteit). Een belangrijk principe hierbij is dat de turbines zoveel mogelijk dezelfde hoogte en uitstraling moeten hebben.

De plaatsingszones voor windenergie bestaan uit drie lagen en leidt tot het volgende voorstel voor het concept VKA.

- De uiterste grenzen van het gebied. Daarvoor zijn zoveel mogelijk logische landschappelijke lijnen zoals wegen en waterlopen gehanteerd. De contour van 1 km tot de kernen wordt aangehouden.
- De harde belemmeringen die daarbinnen liggen, waar in de huidige situatie geen windturbines geplaatst kunnen worden. Het gaat bijvoorbeeld om wegen, leidingen, waterlopen of bebouwing.
- De contouren van randvoorwaarden voor natuur en geluid (maatgevende aspecten).

Voorkeursalternatief

Voorbeeldopstellingen windturbines

Binnen het concept VKA zijn, op basis van de milieubelemmeringen, voorbeeldopstellingen gemaakt door het ontwerpbureau (zie bijlage 1, hieronder zijn twee voorbeelden opgenomen). Uitgaande van het grootste type T2, lijken met een zwermopstelling 12 turbines en met een gridopstelling 14 turbines op het grondgebied van 's-Hertogenbosch mogelijk, uitgaande van 47 dB Lden met 3 dB mitigatie voor de woningen in de polder. Er passen ook 16 turbines van het grootste type in het gebied, maar dan kan er geen aanvaardbare landschappelijke opstelling gemaakt worden. Met 16 turbines van het minst grote type wel, maar dan wordt niet voldaan aan het uitgangspunt 'meer dan RES-opgave'. Een initiatiefnemer kan door molenaarswoningen toe te passen (waardoor een turbine dichterbij de woning geplaatst wordt), of door iets kleinere turbines, mogelijk wel 16 turbines van het grootste type in een aanvaardbare opstelling realiseren. Een andere mogelijkheid is om andere type turbines te plaatsen (type tussen type T1 en T2).

voorbeeldopstelling zwerm

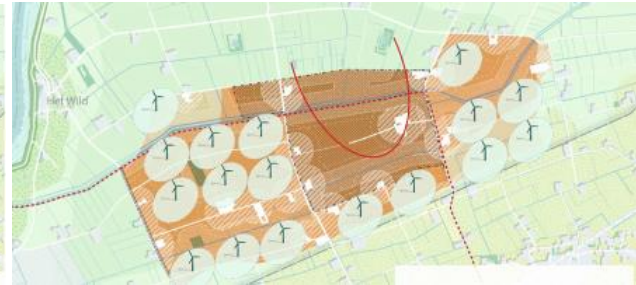
voorbeeldopstelling grid

Andere opties

Binnen de plaatsingszones van het concept VKA is nog ruimte om een andere optie te kiezen. Het betreft de volgende drie opties, waarvan twee opties op grondgebied Oss liggen:

Buiten de 2 km contour in Oss

Behoud van foerageer- en rustgebied ganzen en smienten

Uitbreiding VKA-gebied in Oss

Voor het grondgebied van 's-Hertogenbosch gaat het alleen om de optie 'Behoud van foerageer -en rustgebied ganzen en smienten'. Deze optie wordt nu niet voorgesteld, omdat dan het kader van de gewenste opwek niet gehaald wordt.

Uiteraard kan uw raad hier nog een zelfstandige afweging in maken. Op basis van de gehele belangenafweging stellen we voorliggend concept VKA voor. We verwijzen ook naar p.52 en 53 van de Ontwerptoelichting VKA, Duurzame Polder. Daarnaast gaat het voorliggende concept VKA ook al uit van bepaalde keuzes, namelijk het aanhouden van 1 km afstand tot de kernen en maximaal 16 windturbines, maar ook keuzes als het vrijhouden van het noordwestelijk deel van de polder voor natuur of het streven naar max. 45 dB Lden (met mitigatie) met een grenswaarde van 47 dB Lden (met mitigatie). Het concept VKA met deze keuzes zal ook worden voorgelegd in een discussienota voor de raadscommissie van maart 2024.

Ter toelichting, merken we nog op dat het voorliggende concept VKA een richtinggevend document is. Het geeft de kaders voor een concreet windproject, maar bepaalt niet het concrete aantal turbines of bijvoorbeeld zaken als molenaarswoningen. Uiteindelijk zal een initiatiefnemer binnen deze kaders een vergunningsaanvraag voorbereiden, samen met een zogenaamd Project-MER. Deze fase start nadat uw raad besloten heeft over het VKA (oktober 2024).

Risico's

Bij de vormgeving en opstelling van het VKA spelen nog diverse risico's, die we hier kort benoemen. Het gaat in ieder geval om de aspecten als netcapaciteit, natuur, nieuw concept afstandsnormen en mogelijke beperkingen vanuit Defensie (laagvlieggebied en radarverstoring).

Op het gebied van netcapaciteit is er het streven om bij Tennet of Enexis de aansluiting te krijgen. We stemmen momenteel ambtelijk en bestuurlijk af met de provincie en de netbeheerders om hierover tijdig afspraken te maken. De Duurzame Polder is ook opgenomen in het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (PMIEK). Op het gebied van natuur worden nog nadere onderzoeken uitgevoerd, waarvan de resultaten eerste kwartaal 2024 worden verwacht. Deze onderzoeken beïnvloeden mogelijk nog het concept VKA. Indien dat het geval is, zullen we u daar over informeren en over welke gevolgen dit kan hebben. Verder blijkt uit een analyse van de nieuwe landelijke concept afstandsnormen van 2 maal de tiphoogte van de windturbines, die op z'n vroegst vanaf juli 2025 van kracht worden, dat dit een extra belemmering kan opleveren voor de realisatie en/of hoogte van de windturbines. Hierdoor zouden minder of lagere turbines mogelijk zijn dan nu in de voorbeeldopstellingen ingetekend. De discussie over de

nieuwe landelijke conceptnormen is nog gaande. Dit is op dit moment een onzekerheid die op een later moment mogelijk voor een beperking van de energie-opwek kan zorgen. Hierdoor zou in dat geval, mogelijk niet meer volledig meer aan het kader van uw raad kunnen worden voldaan. Tot slot zijn we in gesprek met Defensie over het concept VKA, over de vraag of dit concept VKA voldoende werkbaar is voor Defensie, gelet op de invloed ervan op het aanwezige laagvlieggebied en de radarverstoring.

Het is de planning dat uw raad in oktober 2024 zal besluiten over het VKA. Op dat moment zal duidelijk (moeten) zijn of c.q. in hoeverre bovenstaande aspecten, zoals defensie en natuur, van invloed zijn op de haalbaarheid en uitvoerbaarheid van het VKA en hoe daar door de gemeenten mee om wordt gegaan.

Concept Programma en integrale gebiedsontwikkeling

In de rapportage Ontwerptoelichting VKA zijn in paragraaf 5.3 ook de gebiedsopgaven opgenomen, in het kader van de integrale gebiedsontwikkeling. In deze paragraaf integreren we deze kansen met het voorkeursalternatief voor windenergie. Dit is verder uitgewerkt in paragraaf 5.4 van de rapportage en in het concept Programma. Parallel aan het concept VKA, is namelijk verder gewerkt aan het concept Programma. Het document van het Programma is nog niet gereed om bij deze raadsinformatiebrief te voegen, maar het streven is wel om het concept Programma bij de online consultatie van half januari 2024 te voegen (zie kopje Proces en participatie).

Participatie en proces

Algemeen

Het concept VKA is opgesteld aan de hand van de input die is opgehaald tijdens het participatieproces. Deze input hebben we opgehaald bij externe partijen, zoals omwonenden, belangenorganisaties, provincie en de Commissie MER, maar ook bij intern betrokkenen, zoals gemeentelijke specialisten en het ontwerp bureau en het onderzoeksbureau voor de MER. Voor de procesbeschrijving en de inhoudelijke input van deze partijen verwijzen we naar de raadsinformatiebrief van 5 september 2023. Daarnaast verwijzen we naar de ontwerptoelichting van het concept VKA

in bijlage 1, waarin op diverse plekken met tekstkaders is geduïd welke input is opgehaald in de diverse fases van het project bij de omgeving.

Vervolgproces

De eerstvolgende stap in het proces is de start van de online consultatie over het concept VKA (samen met de PlanMER-resultaten en het concept Programma). De brede publieksconsultatie loopt van 19 januari 2024 tot en met 5 februari 2024. Er worden ook twee inlooppmomenten voorzien om inwoners te bereiken die geen toegang hebben tot internet. Op 24 januari 2024 krijgen vervolgens de belangenorganisaties de kans om hun reacties op het concept VKA te bespreken tijdens een nieuw atelier. De ontwerpvrijheid is in deze fase echter minder groot. De input opgehaald in de omgeving zetten we overzichtelijk op een rij en verwerken we in de discussienota VKA voor de gemeenteraden. Deze discussienota over het VKA wordt besproken door uw raad in maart 2024. U wordt uitgenodigd om uw mening te geven over het concept VKA in een raadscommissie.

Het concept VKA wordt vervolgens, met inachtneming hiervan, opgenomen in een ontwerp Programma onder de Omgevingswet. Vervolgens zal het ontwerp Programma inclusief het VKA met Plan-MER gedurende zes weken ter inzage worden gelegd voor zienswijzen. Na afloop van de terinzageperiode, behandelen we eventuele zienswijzen. Vervolgens wordt het definitieve Programma, inclusief VKA, met de zienswijzennota door ons vastgesteld (vaststelling Programma is collegebevoegdheid, onder voorbehoud van instemming VKA door uw raad). Vervolgens zal het definitieve VKA, met inachtneming van de zienswijzen, ter besluitvorming worden voorgelegd aan uw raad (oktober 2024). Daarna vindt de vergunningfase plaats en komt uw raad opnieuw aan zet, in de vorm van een bindend adviesrecht op de omgevingsvergunning (Buitenplanse Omgevingsplanactiviteit ofwel BOPA) (Q1-Q2 2025, afhankelijk van initiatiefnemers).

Advies klankbordgroep

In een besluit van de gemeente Oss van 28 januari 2021 heeft de raad van Oss vastgelegd een advies van de klankbordgroep, binnen haar algemene advies over de ontwikkelperspectieven, te willen ontvangen. Tijdens de

klankbordgroep bijeenkomst van 18 september 2023 heeft de klankbordgroep gesproken over het uitbrengen van een advies over het VKA. De klankbordgroep heeft besloten om geen advies te verstrekken bij het Voorkeursalternatief als dat naar de gemeenteraden gaat en als dat op onderdelen afwijkt van de uitgangspunten.

De motivatie van de klankbordgroep voor dit besluit is dat het niet de rol van de klankbordgroep is om inhoudelijke adviezen te geven. De klankbordgroep heeft uitsluitend een adviserende rol op het proces. Daarnaast kunnen meerdere vertegenwoordigers geen eenduidig advies geven namens hun achterban, vanwege de uiteenlopende belangen en standpunten.

Financiële participatie

Er zijn al diverse uitgangspunten door uw raad vastgesteld over het onderwerp financiële participatie. Uw raad heeft o.a. op 1 februari 2023 ook een motie aangenomen (“De lusten van Bossche windmolens lokaal verdelen”). We informeerden uw raad in juni 2023 met een raadsinformatiebrief over het Plan van Aanpak voor financiële participatie ([12746601](#)). De belangrijkste uitgangspunten vanuit uw raad voor een toekomstige initiatiefnemer voor windenergie luiden op dit moment (samengevat):

- Een evenwichtige verdeling van de lasten en de lusten van deze energieopwekking binnen de gemeenten
- Een substantieel aandeel lokaal eigendom (cf. motie 1 feb 2023) door middel van financiële participatie van Bossche omwonenden (in Visie energielandschap en Klimaatakkoord is opgenomen: minimaal 50% lokaal eigendom);
- Voorrang voor deelname aan financiële participatie voor direct omwonenden en bewoners van naastgelegen woonkernen; en indien haalbaar daarna de financiële participatie gemeente breed aan te bieden aan inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners van de gemeente 's-Hertogenbosch
- Financiële participatie voor iedereen toegankelijk en inclusief te maken door middel van een vorm van voorfinanciering voor midden- en lage inkomens;
- Een gebiedsfonds / omgevingsfonds dat ten goede komt aan de omwonenden van de Duurzame Polder en dat wordt ingezet voor duurzame ruimtelijk-maatschappelijke doeleinden ten behoeve van de versterking van de omgeving; aan de hand van een nog nader uit te werken bijdrage per opgewekte MWh.

Parallel aan het proces om te komen tot een VKA, vindt het proces van financiële participatie plaats. Het is nu de bedoeling om in het eerste kwartaal van 2024 een online consultatie voor de brede omgeving te starten specifiek voor dit onderwerp. Conform het genoemde Plan van Aanpak van juni 2023, vindt na de consultatie een verdere uitwerking plaats van de bestaande gemeentelijke kaders, te vertalen in het product: 'leidende principes en uitgangspunten voor financiële participatie Duurzame Polder'. Die uitgangspunten, of de verdere uitwerking daarvan, zullen uiteindelijk moeten landen in overeenkomst(en) met initiatiefnemer(s).

Als voorbeeld willen we hieronder alvast een eerste indicatie geven van de mogelijke opbrengsten voor het gebied/omgevingsfonds. In de Visie energielandschap, vastgesteld door uw raad, staat dat 'een nader uit te werken bijdrage' vanuit het initiatief wordt afgedragen aan een lokaal omgevingsfonds. Dat is een van de aspecten waarover we de omgeving nog willen bevragen. Als we uitgaan van het minimumbedrag, namelijk de landelijke gedragscode van het NWEA, dan betekent dit: € 0,50 per opgewekte MWh. Als voorbeeld gaan we uit van 14 type T2 turbines (dus van het grootste type). Dit levert naar verwachting een bedrag op van € 12.372,- per jaar per turbine en in totaal € 173.208,- voor 14 turbines per jaar (in geval van bijvoorbeeld een duur van 15 jaar betekent dit totaal circa 2,6 miljoen euro).

Daarnaast zal dus invulling moet worden gegeven aan het uitgangspunt van lokaal eigendom. De nu bij ons bekende initiatiefnemer heeft aan de gemeente al een eerste voorstel aangeboden voor dit onderwerp, in de vorm van het participeren in energieleverantie. Het is een van de ideeën waarover we belanghebbenden een mening zullen vragen. Daarnaast zijn er immers nog diverse andere suggesties voor financiële deelname denkbaar.

Communicatie

In de communicatie focussen we in de eerste plaats op het informeren en betrekken van de direct omwonenden in en rondom het gebied. Daarnaast willen we breder de inwoners van de gemeente 's-Hertogenbosch (en de gemeente Oss) informeren. En focussen we met het atelier specifiek op betrokken belangenorganisaties. We zitten in de laatste fase van het participatie proces. We willen mensen aansporen hun mening achter te laten over het concept VKA. Nu kan het

's-Hertogenbosch

nog op een participatieve manier, na maart gaan we de officiële besluitvorming in en is inspraak enkel mogelijk via zienswijzen. Daarna zijn er de gebruikelijke rechtsmogelijkheden bij de rechter. Uiteraard blijft de gemeente wel altijd beschikbaar om vragen te beantwoorden.

Om de omgeving te informeren over het concept VKA zetten we eerst en vooral in op standaard communicatiemiddelen: een persbericht, de nieuwsbrief van de Duurzame Polder en een artikel op de website. Via de nieuwsbrief en de website hebben we voor het kerstreces van 2023 een online consultatie en inloopmomenten aangekondigd over het concept VKA. Op het moment dat de raadsinformatiebrieven zijn verzonden op 19 januari, zetten we het persbericht, de nieuwsbrief en artikel op de website opnieuw uit. Extra is een artikel in de huis-aan-huisbladen op 24 januari en een bewonersbrief voor de direct omwonenden. Daarnaast zet de gemeente haar eigen kanalen (social media, eigen website) in om breed inwoners aan te sporen mee te kijken naar het concept VKA en hierover hun mening achter te laten. Tot slot vindt er op 24 januari een verdiepend atelier plaats voor belangenorganisaties, zij worden hierover apart via mail geïnformeerd.

Op 5 februari sluit de online consultatie. Alle inbreng vanuit de consultatie, inloopmomenten en het atelier wordt gebundeld in een toelichtende nota, als input voor de discussie in uw raad in maart 2024. Dit rapport zal voor inwoners beschikbaar zijn op de website van de Duurzame Polder.

's-Hertogenbosch

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van 's-Hertogenbosch,

De gemeentesecretaris,

drs. B. van der Ploeg

De burgemeester,

drs. J.M.L.N. Mikkers

Bijlagen

1. Ontwerptoelichting VKA Duurzame Polder, 11 januari 2024
2. Concept Plan MER onderzoek, 12 januari 2024

Registratienummer	15735306
Raadsvergadering	30 januari 2024
Portefeuillehouder	M.J.J. van der Geld
Sector/Afdeling	SO/ROS
Inlichtingen	J.M.H. Helming
	j.helming@s-hertogenbosch.nl

www.s-hertogenbosch.nl
Correspondentie-adres: Postbus 12345
5200 GZ 's-Hertogenbosch
KvK nr 17278704